

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 565/2021-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Nitra č. k. 21T/118/2011 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 471/2018 zo 6. júna 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Nitra v konaní č. k. 21T/118/2011 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 471/2018 zo 6. júna 2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** primerané finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Nitra **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Nitra **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **576,12 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci

1. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh doručenej ústavnému súdu 24. septembra 2021 vyplýva, že sťažovateľ je v namietanom konaní pred okresným súdom v postavení obžalovaného z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b), c) a d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona (ďalej len „TZ“) s poukazom na § 138 písm. i) TZ.
2. Dňa 17. októbra 2011 bola na sťažovateľa a ďalšie osoby podaná obžaloba. Konanie na okresnom súde sa vedie pod č. k. 21T/118/2011. Prvé hlavné pojednávanie bolo nariadené 21. mája 2012. Po viacerých odročeniach hlavného pojednávania z dôvodu pracovnej neschopnosti predsedu senátu, prísediacich alebo bez udania dôvodu, ako aj odročenia neverejného zasadnutia v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti o prepustenie sťažovateľa z väzby na slobodu bol rozsudok okresného súdu č. k. 21T/118/2011 vyhlásený až 28. apríla 2014.
3. Krajský súd v Nitre 24. októbra 2014 uznesením rozsudok okresného súdu zrušil v celom rozsahu a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodovanie.
4. Od tejto doby okresný súd opakovane odročoval pojednávanie. Najčastejším dôvodom boli procesné komplikácie s doručovaním predvolaní obžalovaným vietnamského pôvodu, ale aj práceneschopnosť sudcov, ospravedlnenia advokátov i pandemická situácia.
5. Sťažovateľ 4. septembra 2018 podal na ústavnom súde ústavnú sťažnosť, o ktorej ústavný súd rozhodol nálezom č. k. II. ÚS 471/2018 zo 6. júna 2019, v ktorom konštatoval prietahy v konaní pred okresným súdom a prikázal mu konať (ďalej aj „predchádzajúci nález“).
6. Sťažovateľ sa aj po náleze opakovane sťažoval na prietahy v konaní. Na sťažnosť zo 16. augusta 2021 mu 10. septembra 2021 predsedníčka okresného súdu odpovedala listom, v ktorom uviedla, že termíny hlavných pojednávanií sa nerealizovali zväčša z dôvodu v súvislosti s ochorením COVID-19.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že do dnešného dňa nebolo v jeho trestnej veci právoplatne rozhodnuté, pričom od podania obžaloby až dosiaľ uplynulo 10 rokov, od zrušenia rozsudku krajským súdom takmer 7 rokov a od nálezu ústavného súdu viac ako 2 roky. Sťažovateľ zdôrazňuje, že ani v jednom prípade nedošlo z jeho strany k zmareniu hlavného pojednávania.
8. Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľ tiež navrhuje prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznať „exemplárne“ primerané finančné zadostučinenie 50 000 eur a náhradu trov konania.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

9. Predseda okresného súdu vo vyjadrení chronologicky uviedol priebeh úkonov. K namietanej dĺžke trestného konania podľa neho prispeli výlučne spoluobžalovaní sťažovateľa, ktorí sú vietnamskej národnosti. Títo spoluobžalovaní sa v súčasnosti nachádzajú vo Vietname a neudelili súhlas na vykonanie hlavného pojednávania v ich neprítomnosti. Po náleze ústavného súdu č. k. II. ÚS 471/2018 zo 6. júna 2019 okresný súd uznesením č. k. 21T/118/2011 z 27. apríla 2020 vylúčil obžalovaných vietnamskej národnosti na samostatné konanie (21T/36/2020).

10. Od tohto vylúčenia na samostatné konanie bolo nariadených viacero termínov hlavného pojednávania, ktoré boli odročené z dôvodu pandemických opatrení, ale aj neprítomnosťou obžalovaných, ako aj obhajcov či zo zdravotných dôvodov sudcu alebo prísediacich.

11. Predseda okresného súdu uviedol, že súd rozhodoval jednak vo veci samej, ako aj o neustále sa opakujúcich žiadostiach obžalovaných o prepustenie z väzby na slobodu. Je tiež potrebné zdôrazniť, že prejednávaná vec je dôkazne náročná, rozsiahla a s cudzím prvkom, teda s nutnosťou účasti tlmočníka a prekladateľa, ako aj úkonmi s tým spojenými (preklady a pod.). Predseda okresného súdu uznal, že sťažovateľ svojím správaním neprispel k odročeniu hlavných pojednávanií.

III.2. Replika sťažovateľa:

12. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení uviedol, že hlavné pojednávania sú nariadované až po jeho sťažnostiach a okresnému súdu vyčíta, že skôr nevylúčil spoluobžalovaných na samostatné konanie a neustanovil náhradného obhajcu spoluobžalovanému, čím sa mohlo predísť viacerým odročeniam hlavného pojednávania. V závere poznamenal, že už 11 rokov žije v právnej neistote, čo má dopad na jeho psychiku, rodinný život či sociálne a pracovné vzťahy.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/20).

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

15. Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného (rozsudok ESLP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. 6. 1987).

16. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že ide o vec, ktorá z právneho hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti a tvorí súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Z hľadiska skutkovej zložitosti ústavný súd pripúšťa, že k predĺženiu konania mohlo čiastočne prispieť, že v napadnutom konaní bolo obžalovaných viacero osôb, z nich niektoré cudzej štátnej príslušnosti, neprítomnosť obhajcov na hlavnom pojednávaní, ako aj nepriaznivá pandemická situácia. Treba však brať zreteľ na to, že spoluobžalované osoby s cudzou štátnou príslušnosťou boli uznesením okresného súdu č. k. 21T/118/2011 z 27. apríla 2020 vylúčené na samostatné konanie, čo muselo mať vplyv na zníženie zložitosti posudzovanej veci.

17. V správaní sťažovateľa neboli zistené skutočnosti, ktoré by vplývali na dĺžku trestného konania. Toto tvrdenie potvrdil aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení.

18. Napokon ústavný súd pristúpil k hodnoteniu tretieho kritéria, a to samotného postupu okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). V okolnostiach danej veci pri sústredenejšom a najmä efektívnejšom postupe okresného súdu bolo možné stav právnej neistoty vyvolaný dlhodobým nerozhodnutím trestnej veci odstrániť podstatne skôr. Dôvod na vylúčenie veci niektorých spoluobžalovaných tu existoval podstatne skôr, než došlo k prvému opatreniu zo strany ústavného súdu. Je pritom evidentné, že práve úkony vo vzťahu k osobám vylúčeným na samostatné konanie mali na celkových priet'ahoch dominantný podiel.

19. Od právoplatnosti predchádzajúceho nálezu (22. júla 2019) okresný súd nariadil 24 termínov hlavného pojednávania. S výnimkou piatich pojednávania boli termíny zrušené a odročené kvôli vzniknutej pandemickej situácii, neprítomnosti prísediacej alebo z dôvodov na strane obhajcov. Ústavný súd zdôrazňuje, že z ústavnoprávneho hľadiska je v okolnostiach danej veci neakceptovateľné, aby napadnuté konanie, obzvlášť ak ide o trestné konanie, nebolo ani po takmer 11 rokoch právoplatne skončené a pri takejto dĺžke konania už nemá až tak význam vyhodnocovanie čiastkových období nečinnosti ocitnuvších sa v tieni celkovej dĺžky konania.

20. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní spôsobil vznik zbytočných prietahov, čím porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V.

Príkaz konať, primerané finančné zadost'učinenie a náhrada trov konania

21. Ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal (§ 133 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). K tomuto opatreniu však ústavný súd nepristúpil, keďže ho už uložil ústavný súd predchádzajúcim nálezom.

22. Sťažovateľ sa domáha aj primeraného finančného zadost'učinenia 50 000 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva neefektívna a nesústredená činnosť okresného súdu dopadajúca na obdobie po predchádzajúcom náleze v trvaní dvoch rokov a piatich mesiacov. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že primerané finančné zadost'učinenie za jeden rok prietahov v konaní nezvykne presahovať 500 eur (III. ÚS 187/2018). S ohľadom na tieto skutočnosti bolo sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané primerané finančné zadost'učinenie 1 000 eur. Deklarácia porušenia základných práv, ako aj náhrada trov konania implicitne zahŕňajú aj satisfakčný prvok (I. ÚS 70/2012).

23. Sťažovateľ má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti a replika) v sume trikrát po 181,17 eur, režijný paušál v sume trikrát po 10,87 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 576,12 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu